

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ, МІСЦЕВКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПORA ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р. № 17 (1391).

9 ТРАВНЯ 1980 РОКУ. Виходить щотижня.

Наша перемога

35 років тому відримали останні постріли Великої Вітчизняної війни, прийшов день Перемоги над гітлерівською Німеччиною. Цей день назавжди увійшов в історію людства як свято Перемоги соціалізму і прогресу над фашизмом. Велика Вітчизняна війна була війною соціалістичної держави з ударною силою міжнародного імперіалізму — фашистською Німеччиною. Радянські люди захищали справу великого Жовтня, свою рідну владу, соціалістичний лад, відстоювали свободу і незалежність інших держав і народів. Наша країна — стала головною силою, яка перегородила шлях німецьким фашистам до світового панування, відіграла вирішальну роль у досягненні перемоги над ним. Соціалізм забезпечив непохитну морально-політичну єдність радянського суспільства, міць його економіки, перевагу нашої зброї, високий рівень військового мистецтва, висунув талановитих полководців і виховав мужніх та ідейно-стійких воїнів. Організатором і натхненником всенародної боротьби була Комуністична партія. Під її керівництвом героїзм радянських людей на фронті і в тилу зливався у єдиний подвиг. Кожен день Великої Вітчизняної війни — це літопис масового героїзму, мужності, стійкості радянських патріотів. У жорстоких оборонних боях Радянська Армія знекровила ворога, до-

сягла корінного перелому у ході війни, перейшла у рішучий наступ. Поразки гітлерівців під Москвою і Сталінградом, на Північному Кавказі, під Курськом, на Україні і під Ленінградом, у Білорусії і Прибалтиці, звільнення від фашистської окупації народів Європи, розгром ворога у його власному логові і взяття Берліна — ось славні і незабутні віхи на шляху радянського народу і його Збройних Сил до перемоги. Перемога радянського народу мала великий вплив на долі народів і держав. Вона сприяла створенню світової соціалістичної системи, дала могутній поштовх національно-визвольному рухові, який похитнув колониальну систему імперіалізму. Всі ці події змінили політичну карту світу. 35 років радянські люди, народи держав Європи живуть і працюють в умовах миру. А це значить, що не марними були жертви в ім'я Перемоги. Радянська держава неухильно проводить політику боротьби за мир, за розрядку, мирне співіснування держав з різним суспільним ладом, наводить визнання і підтримку з боку всіх прогресивних сил, служить могутнім фактором стримування агресивних планів імперіалізму. Безсмертя і сила великого подвигу радянського народу — у нових перемогах комуністичного будівництва, в боротьбі за міцний мир в усьому світі.

ЦИФРИ І ФАКТИ

◆ 22 червня 1941 року гітлерівське командування згуртувало біля західного кордону СРСР велику армію вторгнення: 190 дивізій загальною кількістю 5,5 млн. чоловік. На озброєнні цих військ було: 4300 танків, 47200 гармат і мінометів, 4980 бойових літаків, 190 бойових кораблів.

◆ У дуже невідгидних умовах радянські війська повинні були вступити у війну з сильним і досвідченим ворогом. На території західних округів знаходилось 160 дивізій і дві бригади. Це групування нараховувало 2860 тис. чоловік, 37,5 тис. гармат і мінометів, 1475 танків нового типу (КВ і Т-34), 1540 бойових літаків нового типу, а також значну кількість танків і літаків застарілих конструкцій. Агресор на багатьох напрямках перебільшував радянські війська у 3—4 рази.

◆ 1418 днів продовжувалась Велика Вітчизняна війна. Вона закінчилась там, звідки прийшла. 30 квітня 1945 року над рейхстагом було піднято Прапор Перемоги Радянських Збройних Сил. 8 травня у передмісті Берліна Карлсхорсті представники германського верховного командування підписали акт про безумовну капітуляцію всіх Збройних Сил.

◆ Комуністична партія стала дійсно бойовою партією. До кінця війни кожен четвертий радянський воїн був членом або кандидатом у члени партії. На фронтах загинули смертю хоробрих 3 млн. комуністів, 5 млн. радянських патріотів вступили до лав партії.

◆ Вірним помічником і бойовим резервом партії був Ленінський комсомол. В армію і на флот по загальній мобілізації було направлено біля 2 млн. комсомольців і більше 700 тис. було відіслано за спеціальними постановами ЦК ВЛКСМ на поповнення гвардійських мінометних частин, десантних військ, на кораблі флоту.

◆ У перші дні війни Центральний Комітет партії розробив програму мобілізації всіх сил народу на боротьбу з ворогом. Вона була викладена у Директиві Раднаркому СРСР і ЦК ВКП (б) партійним і радянським організаціям прифронтових областей від 29 червня 1941 року.

◆ На різних етапах війни проти радянських військ одночасно діяло від 190 до 270 дивізій фашистського блоку. На радянсько-німецькому фронті було розгромлено 607 дивізій ворога. Англо-американські війська у Європі і Африці розгромили і взяли в полон 176 дивізій. Із загального числа людських втрат фашистської Німеччини (13 600 тис. вбитими, поранилими і полоненими), 10 млн., або 70% становили втрати на східному фронті.

◆ Радянські Збройні Сили до початку 1945 року переважали ворога: в особистому складі — більше ніж у 2 рази, танках і САУ — у 3 рази, гарматах і мінометах — майже у 4 рази, літаках — 8 разів.

◆ Орденами і медалями у роки війни нагороджено більше 7 млн. чоловік. Всього відбулось 13 млн. нагороджень. Більше 11 тис. воїнів

удостоєні звання Героя Радянського Союзу.

Більше 300 відважних синів і дочок нашої Батьківщини, які віддали своє життя в боях з ворогами, навечно зачислені у списки військових частин і кораблів, військово-начальних закладів армії, авіації і флоту.

◆ Ціною життя сотень тисяч і мільйонів своїх вірних синів (загальні втрати СРСР в бойових діях за кордоном склали 3 млн. чоловік, з них вбитими — мільйон солдат і офіцерів) радянський народ вніс рішучий вклад у справу визволення із фашистського поневолення народів Румунії, Болгарії, Чехословаччини, Польщі, Угорщини, Австрії, Югославії, Норвегії і самої Німеччини.

◆ За роки війни наша країна випередила Німеччину у виробництві озброєння. В СРСР було випущено: бойових літаків 108 тис. танків і САУ 95,1 тис., гармат 188,1 тис., мінометів 347,9 тис.; у Німеччині відповідно 78,9 тис., 53,8 тис., 102,2 тис., 68 тис.

◆ Колгоспне селянство в 1941—1944 рр. здало державі 4312 млн. пудів зерна. Колгоспний устрій витримав всі випробування військового часу.

◆ Звання Героя Соціалістичної Праці за роки війни було удостоєно 198 чоловік. Відбулось 204 тис. нагороджень трудівників. Більше 16 млн. трудівників міста і села нагороджені медалями «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 рр».

◆ Партизанам і підпільникам вручено більше 184 тис. бойових орденів і медалей, а 190 із них удостоєні звання Героя Радянського Союзу.

Наша перемога—це високий рубіж в історії людства. Вона показала велич нашої соціалістичної Батьківщини, показала силу комуністичних ідей, дала чудові зразки самовідданості і героїзму...

Л. І. Брежнев

В обстановці одностайності

В обстановці одностайності, високої трудової і політичної активності, непорушної єдності блоку комуністів і безпартійних пройшли в області 27 квітня вибори до Ради Національностей Верховної Ради СРСР по Одеському виборчому округу

№ 53. Трудящі орденоносної Одещини одностайно віддали свої голоси за гідного сина партії і народу — заступника завідуючого Відділом організаційно-партійної роботи ЦК КПРС М. О. Петровичева.

Пам'ятаємо і дорожимо

10 квітня 1944 року Радянська Армія визволила наше рідне місто Одесу. Цій події була присвячена зустріч студентів І курсу механіко-математичного факультету з ветераном війни, учасником оборони Одеси Іваном Гавриловичем Ілюхніним.

Іван Гаврилович розповів

студентам про тяжкі дні героїчної оборони міста, про мужність і безстрашність радянських воїнів і жителів м. Одеси.

В. ЯВНИК,
студент І курсу
механіко-математичного
факультету.

ЛЕНІНСЬКИЙ УРОК У ЮРИСТІВ

Студенти II курсу (I група) юридичного факультету провели Ленінський урок. На урок було запрошено доцента кафедри криміналістики, права і процесу К. І. Удалих. З доповіддю по постанові ЦК КПРС «Про 110-у річницю дня народження Володимира Ілліча Леніна» виступив студент-відмінник Володимир Міхальов. В обговоренні доповіді всі студенти взяли активну участь.

Комсомолец 30-х років Кузьма Іванович Удалих роз-

повів студентам про героїчні роки його молодості, про роль комсомолу у будівництві соціалізму, про той ентузіазм, який запалює серця молодих і сьогодні.

Студенти підвищили свої показники в навчанні, дисципліні і гідно зустріли 110-у річницю з дня народження В. І. Леніна.

В. МАНДРИК,
секретар
комсомольського бюро
юридичного факультету.

ВІХИ БОЙОВОЇ БІОГРАФІЇ

Гаврила Егоровича Дедякіна в університеті добре знають — працює тут з 1970 р., начальник другого відділу секретар партбюро адмінгоспчастини, ветеран Радянської Армії, підполковник запасу. Скромна, привітлива, але разом з тим наполеглива, принципова людина. Учасник Великої Вітчизняної війни. Два ордени Бойового Червоного Прапора, два ордени Червоної Зірки і 8 медалей яскраво свідчать про мужність і відвагу, про чесне виконання свого військового обов'язку. За ними — біографія покоління тих, хто приніс зорю Перемоги, стояв на сторожі мирної праці в повоєнні роки...

«Народився я 29 березня 1920 року на Північному Кавказі — в селі Ніколом-Олександрівському Лівкоумського району Ставропольського краю.

По заклику комсомолу в червні 1939 року добровольцем пішов в армію — в Орджонікідзевське військово училище. В 1940 році два батальйони училища були перекинута до м. Грозного, де на їх базі було створено Грозненське військово учи-

лище, яке я закінчив по першому розряду 10 червня 1941 року і був направлений у м. Одесу, в розпорядження відділу кадрів Одеського військового округу... (з автобіографії Г. Е. Дедякіна).

А через 12 днів розпочалася Велика Вітчизняна війна. Довелося звідати 21-річному лейтенанту Г. Дедякіну гіркоту відступу перед переважними силами ворога, нерівні бої... Потім — оборона Сталінграда у складі 38-ї мотострілецької бригади. Про славні дії бригади свідчить меморіальна дошка на одному з будинків міста-героя Волгограда. «31 січня 1943 року 38-ю мотострілецькою бригадою полковника І. Д. Бурмакова в підвалах цього будинку взято в полон, разом із штабом, фельдмаршала Паулюса, командуючого німецьким угрупованням військ під Сталінградом, яке складалося із 6-ї і 4-ї танкової армії». Частину заслуг в цьому відчував кожен воїн 38-ї бригади, відчував її і лейтенант Дедякін — командир розвідроту, працівник особливого відділу. 38-а мотострілецька бригада за сталінградські бої була удостоєна 7-ї Гвардійської і почесного найменування «Сталінградська».

Фронтіві дороги вели Г. Е. Дедякіна далі. Курська дуга... Курсунь — Шевченківська операція, яка стала для ворога «Сталінградом на Дніпрі...».

Бої по розгрому оточення під Курсунь-Шевченківським ворожого угруповання добре запам'яталися Г. Е. Дедякіну. Неодноразово йому доводилося на чолі автоматників-розвідників оперативних груп здійснювати рейди по тилах ворога, роздобуваючи розвіддані, знищуючи ворожу агентуру...

Під час одного з рейдів, рухаючись у напрямку до села Оситняжка, наших розвідників обстріляв кулемет, зав'язався бій. Один розвідник був убитий, другий —

тяжко поранений. Він лежав на снігу, стікаючи кров'ю, і кликав на допомогу. А тут на розвідальному бронетранспортері раптово заглож мотор. Що робити? З околиць села вже бігли фашисти. Тоді, незважаючи на свист кулі, напружуючи всю силу волі, Г. Дедякін виліз із бронетранспортера і став ручкою заводити його. Довго здалася та хвилинка, поки вдалося завести машину. Старший лейтенант Дедякін дав команду водію: «Вперед!» і відкрив вогонь із кулемета. Наблизилися до розвідників, забрали в машину тіло вбитого воїна і тяжко пораненого Олександра Безкровного і під прикриттям кулеметного вогню повернулися до своїх.

За участь у рейдах по тилах ворога під час Курсунь-Шевченківської операції старший лейтенант Г. Дедякін був нагороджений орденом Червоної Зірки.

Після війни Г. Е. Дедякін служив у Київському військово-морському округі, брав участь у боротьбі з українськими націоналістами — оунівцями. П'ять років навчання в академії ім. Ф. Е. Дзержинського і — знову служба на відповідальних посадах в армії.

Гаврило Егорович веде велику військово-патріотичну роботу, часто зустрічається із студентською молоддю, розповідає про буремні роки Великої Вітчизняної війни. І народився в нього чудовий задум — написати про своїх бойових друзів, про їх мужність і героїзм. Значний фактичний матеріал Гаврило Егорович успішно опрацьовує. В цьому йому допомагає дружина Олена Олександрівна, яка разом з ним воювала у складі 7-ї гвардійської мотострілецької бригади. Перші публікації вже з'явилися на сторінках газети «За наукові кадри». Успіхів Вам у цій благородній справі!

Б. ПЕРЕЖНЯК,
викладач
юридичного факультету.

ЗАВЖДИ НА ЛІНІЇ ВОГНЮ

Багато одеситів добре знають Якова Мироновича Штернштейна: ветерани — як кореспондента, а потім редактора газети «На боевом посту», секретаря нашої штабної парторганізації; сьогоднішні і бувші студенти — як викладача Одеського державного університету. Знають його в редакціях одеських газет — як активного автора.

Але мало хто знає, як важко йому буває стояти за кафедрою, яку неймовірно біль викликає осколок, який залишився в тілі ще з війни. Видалити його лікарі не беруться: дуже вже це ризикована справа. А він щоденно нагадує цій людині про війну.

Серед великої кількості фотографій, які я зберігаю з років війни, на двох із них — «Наш Яша» — душа великого і дружнього колективу ветеранів 15-ї бригади ПВО, яка захищала небо Одеси.

Веселого, рухливого кореспондента нашої бригадної газети я бачив всюди.

Батарея, яка збила в одеському небі не одного фашистського стервятника, знову грізно зустрічала гарматними стволами повітряного противника. І тут я побачив його — міцно збитого, підтянутого підтрюка. Невловимим рухом заховав він свій блокнот і почав допомагати піднощикам снарядів, а потім і сам став до гармати, замість пораненого бійця.

Незабаром я переконався, що Яша вміє не тільки добре, хвилююче писати про на-

ших кращих людей, але й сам влучно стріляє із пістолета, володіє шаблею, на відмінно засвоїв артилерійську справу.

Скільки разів, бувало, збираємось вихити на вогневі позиції, а Яша тут як тут: — Дозвольте, товаришу майор, з вами?

Поспішає машина до артилеристів. По дорозі Яків

обов'язково щось розповідає — захоплююче, цікаве. А на місці, поки я перевіряю, чи вдало вибрана вогнева позиція, чи достатньо снарядів, Яша — серед людей. Бесідує, щось швидко записує до свого блокнота. А ввечері готує матеріали для наступного номера газети.

Потім, після жовтня 1941 року війна розлучила нас. Я

ці пішов на фронт добровільно, було багато комуністів та комсомольців. Після партійних зборів комуністи пішли до військкоматів. Багато з них виїхали того ж дня ешелонами на румунський кордон, де вже точилися бої. Одним з перших пішов на фронт секретар партійної організації університету до-

госпітальях. Чимало працівників університету захищали рідне місто на дальніх і ближніх підступах до нього.

Вихованець університету Д. П. Бойко у ці дні став командиром 36-ї батареї 40-го окремого арtdивізіону Одеської військово-морської бази. Його батарея знаходи-

У ЧАС ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

(З історії університету).

цент О. І. Колесников, завідувач кафедрою історії України. Разом з ним вирушили на боротьбу з ворогом комуністи — наукові працівники цієї ж кафедри: доцент П. О. Лисничий та кандидат історичних наук І. А. Адамов.

Кількома днями пізніше виїхали на фронт викладач марксизму-ленінізму Я. М. Штернштейн, заступник декана історичного факультету П. Г. Чухрій, декан біологічного факультету доц. Г. І. Конопльов, завідувач кафедрою політичної економії М. Д. Адлер, викладачі А. В. Крачун, М. Д. Грудський, аспірант Гандельман, студенти Крайник, Угаров, Калуст'ян, Пустовойтенко, Пшук, Гаркуша. А вслід їм залишили Одесу завідувач кафедрою історії СРСР доцент А. В. Фадеев (потім професор Московського університету ім. Ломоносова), старший викладач кафедри історії СРСР А. М. Литвиненко, старший викладач кафедри фізики, нині доцент Т. Я. Сьора, старші викладачі суспільних кафедр І. З. Голдовський і Д. С. Бельфор, доцент А. І. Позігун, колишні студенти, тепер учні Одеського університету Д. І. Богуненко, Г. А. Вязовський, Г. Е. Дмитрієвський, І. М. Дузь, Ю. Ф. Касім, П. Т. Маркушевський, В. М. Немченко, Д. І. Поліщук, П. С. Самойленко, Ф. П. Смагленко, теперішні старші викладачі Є. І. Дятлов, В. В. Шапоренко, А. З. Яровий і багато інших. Всі вони відзначені високими нагородами Батьківщини. Так, П. Т. Маркушевський та І. Є. Сасенко повернулися з фронту кавалерами ордена Олександра Невського.

Добровільно пішли на фронт медичними сестрами багато дівчат-студенток університету — Марія Канцур, Ганна Нестеренко, Євгенія Ковальова, Ганна Дембіцька та інші.

В університеті організувалися винищувальні батальйони, загони народного ополчення, що незабаром взяли участь у 73-денній обороні м. Одеси. Понад 200 чоловік взяло участь у будівництві оборонних споруд. Все більше сталося донорських груп, організовувалися групи допо-

могати на передньому краї, підтримуючи своїм вогнем численні передові підрозділи. Д. П. Бойко нагороджений за оборону Одеси орденом Леніна.

Секретар партійної організації історичного факультету, старший викладач кафедри марксизму-ленінізму З. Я. Березняк з початку війни був кореспондентом газети Приморської армії «За Родину», а потім став політруком у Першій кавалерійській дивізії. Наприкінці серпня 1941 року під Одесою в районі Дальника точилися запеклі бої. В критичний момент, коли фашисти підійшли впритул, намагаючись захопити наш оборонний рубеж, Березняк, піднявши своїх бійців, відбив ворожу атаку. Та в цьому бою він був тяжко поранений і втратив зір.

Багато вихованців університету брало участь у боях під Одесою у сформованих винищувальних батальйонах. Добровольцем воював під Одесою комуніст заступник директора фізінституту А. П. Молчанов, мінометний взвод, командиром якого він був, громив фашистських загарбників у районі сіл Татарки і Дальника. Коли радянські війська евакуювалися з Одеси, Молчанов захищав Севастополь і в цих боях загинув смертю хоробрих.

Добровольцем записався до винищувального батальйону невідомого зв'язаний комуніст, викладач фізики Г. Н. Шпаковський. В цьому ж бою загинули партторг фізичного факультету, асистент кафедри експериментальної фізики П. В. Капустянский та асистент кафедри загальної фізики І. Ф. Бровко.

Хоч основна маса працівників університету була евакуйована, але в його стінах виконувались окремі замовлення Приморської армії, яка захищала Одесу. Хіміки організували військово-хімічну лабораторію, добували водень для наповнення аеростатів. Майстерні фізико-математичного факультету виконували інші воєнні замовлення. Командування Н-ської частини «за вияв патріотизму» оголосило подяку факультету і робітникам майстерні.

довго нічого не знав про Якова Мироновича. А він був тяжко поранений під Керчу, лежав в гіпсі, його не раз оперували. Лікарі боролись за його життя. Осколок ушкодив йому хребет. Вийшов із госпіталью на костурах. Направили в аспірантуру Московського державного університету. Юнак почав старанно працювати. Але чим ближче просувались наші війська до Одеси, тим неспокійнішим ставав він. Залишив костури, для вірності взяв лише тільки палку. І з посвідченням кореспондента газети «Военное обучение» відправився в Одесу.

Побував на близьких його серцю місцях і поспішив доганяти передові частини. Пише про героїв боїв, пробивається — туди, де найнебезпечніше.

Згодом він знову попав в рідну Одесу — в госпіталь.

Привезли його з черговою партією важкопоранених. І знову лікарі почали боротьбу за життя юнака.

...Після війни він пов'язав своє життя з університетом, куди направила його вчитись ще у 30-і роки комсомолія Донбасу. Сьогодні він доцент, кандидат історичних наук.

У ветеранів 15-ї бригади ПВО, яка захищала у сорок першому небо Одеси, є всі підстави тепло говорити про цю людину, називати його по-домашньому: «наш Яша». У цих словах і любов, і повага, і визнання високих моральних якостей бійця, який завжди — і в дні війни і трудові будні — на передовій, завжди, як і подобає комуністу, на лінії вогню.

Т. РОСТУНОВ,
генерал-лейтенант
артилерії в запасі.

На питання ленінської анкети відповідає аспірант кафедри мікробіології Амір Юсеф Юнан (Ірак).

— Коли ти вперше дізнався про життя і діяльність Леніна?

— Коли мені виповнилось 11 років, я вже знав, що під керівництвом однієї людини була здійснена революція в Росії — це був Володимир Ілліч Ленін. Але на той час у мене була ще не чітка уява про соціалізм. З роками, коли почав читати книги про Леніна, а також самі твори Леніна, які підпилю розповсюджувались комуністами, я більше взяв про Країну Рад і про соціалізм у цій країні.

— З яким твором В. І. Леніна ти познайомився вперше?

— Першою книжкою В. І. Леніна, з якою я познайомився, була праця «Крок вперед, два кроки назад». З цієї роботи пов'язаний важливий етап у розробці марксистсько-ленінського вчення про партію, етап боротьби російських марксистів на чолі з В. І. Ленінін за створення в Росії дійсно революційної партії робітничого класу, партії нового типу. В цій книжці я знайшов глибоке наукове обґрунтування організаційних принципів марксистської партії, які служили і служать теоретичною основою будівництва і діяльності всіх марксистських партій.

— Яка із робіт В. І. Леніна справила на тебе найбільше враження.

— Це стаття В. І. Леніна «Краще менше, та краще». Особливу увагу Ленін приділяв зміцненню союзу робітничого класу з селянством. Такий союз був основною політичною вимогою успішного соціалістичного будівництва. На мене велике враження

справили слова Леніна про те, що комуністи повинні навчатися на своїх помилках. У радянських органах повинні працювати люди, які із знанням справи піклуються про покращення становища народу. Особливо запам'яталась приказка «Сім разів відмір — один відріж!».

— Яка із рис В. І. Леніна тебе найбільше привертає? Що, на твою думку, найбільш характерне для Леніна-комуніста?

— Мужність, вміння знайти вихід із будь-якого становища, впевненість у неминучій перемозі робітничого класу. Ленін — дуже проста людина. Він уважно вислуховував простих людей. Мене вражає впевненість Леніна в перемозі комунізму.

— Що означає ім'я Леніна для народів країн, що розвиваються?

— Для нас образ Леніна уособлює свободу, мир, правду, справедливість. День народження В. І. Леніна народи країн, що розвиваються, відзначають по-різному: одні мають можливість вільно святкувати, інші — через терор, вимушені святкувати цей день підпільно. В цей день комуністи, люди прогресивних поглядів згадують життя і діяльність вождя світового пролетаріату, обговорюють проблеми боротьби проти імперіалізму, внутрішньої і зовнішньої реакції. Я хочу, щоб всі народи мали чисте небо над головою, не знали терору,гноблення з боку реакційних сил, мали можливість вільно висловлювати свої думки. СРСР — яскравий приклад повного рівноправ'я, свободи і розвитку народів. Радянський Союз — щирий друг народів, що розвиваються.

Бесіду вів П. ГРЕБЕНЮК, студент ІV курсу історичного факультету.

ПІДСУМКИ РАДУЮТЬ

Нещодавно відбулись збори історичного факультету, на яких розглядалися підсумки атестації.

З доповіддю виступив студент ІV курсу К. Райков. Він говорив про необхідність подальшого підвищення ідейного загартовування студентів, частіше і цікавіше проводити вечори відпочинку, дискотеки, на яких йшла б мова про нове у сучасній музиці, прищеплювалися художні смаки. Треба досягти того, щоб ці

вечори були не тільки розважальними, але й мали виховне значення.

З доповіддю про підсумки Ленінського заліку виступила студентка І курсу О. Власова. Вона відзначила, що в основному комсомольці прийшли до заліку з хорошими досягненнями і успішно витримали випробування.

Ю. ЛУГОВИЙ — ЗАБОРЦЕВ, студент І курсу істфаку.

Ветерани згадують фронтові дороги.

МИ ПИШАЄМОСЬ НИМИ

22 квітня у Ленінській аудиторії інженерно-будівельного інституту відбулась зустріч членів бюро Центрального райкому Компартії України з Ленінськими стипендіатами вузів району. У цьому році зустріч, яка вже стала традиційною, пройшла під лозунгом «Справа Леніна живе й перемагає!». Знаменно те, що вона була приурочена 110-й річниці з дня народження В. І. Леніна.

На зустріч прийшли члени бюро райкому, керівники вузів, секретарі партійних організацій, ветерани Великої Вітчизняної війни, герої праці, Ленінські стипендіати.

Зустріч відкрив перший секретар райкому партії Руслан Борисович Боделан. Він гаряче привітав присутніх із знаменною подією у житті країни — 110-ю річницею з дня народження В. І. Леніна. Він сказав, що ленінські заповіді молодим — «вчитися комунізму» — це бойова програма діяльності молодого покоління нашої Вітчизни. Із покоління з покоління ленінське вчення, його заповіді допомагають молоді долати все нові і нові вершини, спрямовують їх діяльність на побудову комуністичного суспільства — майбутнього усього людства.

Наша партія, уряд радянської держави, — підкреслив промовець, — постійно піклуються про розвиток вищої школи, про підготовку спеціалістів найвищої кваліфікації. У вирішенні цих завдань одне з

провідних місць належить студентській молоді. Дуже радує те, що наше студентство, зокрема, нашого Центрального району, докладає всіх сил, щоб виправдати довіря Комуністичної партії, нашого народу.

Далі Р. Б. Боделан зупинився на досягненнях і проблемах вузівських колективів нашого району. Він вказав на недоліки у роботі вузів, на ще не використані резерви, зокрема, на не належний рівень успішності студентів. Промовець звернувся до присутніх у залі Ленінських стипендіатів з тим, щоб вони особистим прикладом, якнайактивніше допомагали викоринювати ті прогалини, які ще є у роботі студентських колективів, допомагали своїм товаришам формувати активну життєву позицію.

В цій справі, — наголосив Р. Б. Боделан, — не може бути пасивних спостерігачів, як не може бути і дрібниць. Це наша спільна справа і вирішувати її ми повинні також спільно.

Потім Р. Б. Боделан вручив карточки кандидатів у члени КПРС гідним з гідних, побажав їм подальших творчих і життєвих перемог.

Слово надається ректору Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова В. В. Сердюку.

Студенти нашого університету, — сказав він, — ознаменували 110-ю річницю з дня народження В. І. Леніна новими успіхами у навчанні і праці. 186 академгруп склали зимо-

ву сесію без відстаючих, 600 студентів стали відмінниками навчання. Кращі з кращих — Ленінські стипендіати — опора партійної і комсомольської організацій, стали ініціаторами багатьох добрих справ. Вони ведуть за собою молодь, серед них В. Левчук, Н. Мороз, Н. Мутаєва, О. Синокова.

Досвід показує, — продовжував В. В. Сердюк, — що молодечий запал у серцях Ленінських стипендіатів не згасає і після закінчення вузу, вони докладають всіх сил, щоб примножувати славу нашої Вітчизни.

Зі словами вітань на зустрічі виступили завідувач кафедрою партійного будівництва Вищої школи при ЦК КП України І. Є. Крук, учасник Великої Вітчизняної війни, кавалер двох орденів Леніна О. Г. Білокінь.

У своїх виступах Ленінські стипендіати О. Чеботарьов (Одеський медичний інститут), Т. Зусьва (Одеський електротехнічний інститут зв'язку) зазначили членів бюро райкому в тому, що студентство нашого району докладає всіх сил, знань, щоб виправдати довіря рідної партії і народу.

На закінчення Р. Б. Боделан вручив почесні грамоти і цінні подарунки учасникам зустрічі — Ленінським стипендіатам. Серед нагороджених студенти нашого університету В. Левчук, Н. Мороз, Н. Мутаєва, О. Синокова.

ЛЕНІНІАНА МІРЗО ТУРСУН-ЗАДЕ

Мірзо Турсун-заде — видатний таджицький радянський поет, лауреат Ленінської премії, озброєний безсмертним вченням Леніна, відбирає із численних подій дійсності, як правило, тільки ті, що несуть у собі революційний запал і відповідають вимогам боротьби за свободу і незалежність народів, їх сьогоднішнім прагненням, їх мріями про майбутнє. У розмові з кореспондентом газети «Правда» з нагоди присвоєння йому звання Героя Соціалістичної Праці М. Турсун-заде сказав: «Головною моєю темою була і залишається тема свободи. Ця тема вбагається мені дуже широкою, місткою. Це — все, що пов'язано з високим і священним словом «Революція...». Звільнена людина — ось головний герой моїх віршів. Ніколи не втомлюся оспівувати свободу, народжену революцією».

Образ Леніна незмінно присутній у багатьох творах М. Турсун-заде. У 1950 році він побував у Пакистані з групою радянських письменників. Результатом цієї поїздки став цикл «Я із вільного Сходу», до якого ввійшов вірш «У селищі рабів». Він розповідає про нужденне життя пакистанців, про силу народного руху, що прокидається до боротьби з гнобителями:

«Но как будто сказал он мне: «Вот мой ответ, — Из лохмотьев он вынул заветный портрет. — Он родился на Волге для счастья земли, Чтоб и люди на Ганге свободу нашли. Он принес даже в дальние хижинки свет!» — И прижал он к груди тот заветный портрет. У цьому факті побачив поет голос часу, відчув, як біль народу поєднується із усвідомленням необхідності боротьби. Образ безсмертного Леніна надихає пригноблені народи світу, кличе їх до світла, до свободи.

Завдяки ленінській національній політиці змінилось життя в Таджикистані, в усіх братніх республіках Середньої Азії, на берегах Волги і Дніпра, Єнісея і Немана, на всій радянській землі. Поет побачив і передбачений Ленінін процес пробудження пригноблених народів до боротьби за національну незалежність і соціальний прогрес.

Звіди і висока гордість поета, і почуття відповідальності за долю трудящих землі, ця тема пронизує численні його твори, в тому числі вірш «Дорога до Мавзолею».

За народним звичаєм поет один з мільйонів бійців ленінської партії комуністів, «собравшись в край чужой» — не туристом, а пропагандистом ленінських ідей миру і дружби народів, — приходить до Мавзолею. Тут він загартовує свою волю, черпає енергію і натхнення.

Поема «Від Ганга до Кремля» написана в рік 100-ліття з дня народження В. І. Леніна. Розповідаючи про задум цієї поеми, Мірзо Турсун-заде визначив її як «поетичне оповідання про незабутній час в історії нашої країни», про людей, «які йшли до Леніна із найвіддаленіших районів світу, з Азії, Індії, Афганістану...». І далі пояснює: «Мене цікавлять найрізноманітніші причини, які примушують людей прагнути до Леніна».

В основу поеми покладено реальний факт. Індійський раджа Махандра Пратан був одним із ходоків до Леніна — «мухаджарином», як називали їх в Індії. Поет не тільки детально описує цю подорож, але й передає причини, які покликали в далеку до-

рогу раджу. Ці причини і створюють соціальний фон, те «оплоднення образів», яке доводить високу ідею поеми — «планетарний масштаб ленінського ідею» до самого серця.

Поет згадує своє власне дитинство, як змінилось воно з ім'ям Леніна. Поет вказує на спільність минулого у долях Середньої Азії та Індії, які однаково страждали і прагнули до нового життя під впливом революційних подій в Росії. Недарма одну і ту ж думку про Леніна висловлює і афганський караванчик («Леніна всевидящие очи»), «Он — вождь униженных, оплот бескровных», і люди у кишлаці («Ленін к нам придет! Он свергнет эмират, разрушит гнет! Он — разум жизни!»).

Ленін і Схід — так можна визначити головну тему поеми «Від Ганга до Кремля».

Образ Леніна Мірзо Турсун-заде відтворює різноманітними художніми засобами: і власною доброю заздністю до Пратана, який «к Ленину пришел как друг, как близкий, ему поведал о беде индийской», і розповіддю афганського караванчика, який із захопленням говорить: «стал во главе России большевик», і через розмову Леніна з раджею. При цьому, автор створює образ Леніна, змілю передаючи риси ленінського характеру.

Он кратко мысли изложил свои: «Прочел воли труд — «Религия любви», Толстовство...», —

і ця єдина фраза Леніна передає нам і його прямоту, і величезну працездатність, його енергію, розум, допитливість, його вміння відразу схопити суть явища і його переконання в правильності того шляху, яким він повів Росію.

Поема «Від Ганга до Кремля» стала новим кроком у розвитку Ленініани не тільки таджицького народу, але й усієї радянської поезії.

Л. ГАЙДУК, студентка.

БЕЗ ПАТРІОТИЗМУ НЕ ПЕРЕМОГТИ ФАШИЗМУ

Роки Великої Вітчизняної війни проти німецько-фашистських загарбників у житті нашого народу належать до років найенергійшої і найнапруженішої його трудової і суспільної діяльності. Палкий патріотизм і трудовий ентузіазм радянських людей, що були підпорядковані боротьбі з гітлерівською Німеччиною, цілком природно, знайшли своє відбиття і в мові народів нашої країни, передусім, у словниковому запасі та фразеології «Радянський народ своєю батьківщини великий патріот. За Радянську Батьківщину, — говориться в народному прислів'ї, — будем битись до загибуні».

У цій статті ми подамо й прокоментуємо активізацію в роки війни деяких давніх слів, появу нових слів та прислів'їв. Уже на початку війни в російській, українській та білоруській мовах стало вживатися, успадковане з мови давньоруської, слово **побратим**. Його первинне значення було — «назва друга братом». У дні війни

слово **побратим** стало вживатися в значенні «випробуваний на фронті, в боях друг». Звідси це слово переважно і вживалося в таких словосполученнях, як **фронтний побратим, бойовий побратим**: «Партизанське багатство, — говориться в прислів'ї — братство». Дружба і згуртованість народів соціалістичних націй СРСР у боротьбі з гітлерівськими загарбниками дали підстави і народам цих націй називати **побратимами**: «У дружбі народи — побратими в нас уміють жити і край радянський боронити».

Та далеко ширше в роки війни в мовах народів СРСР стало вживатися слово **партизан**, ніж **побратим**. У зв'язку з тим, що в партизанському русі активну участь брали і жінки, мабуть, уперше був утворений від іменника **партизан** і іменник жіночого роду — **партизанка**. Слово **партизан** у східнослов'янській мові було запозичене у XVIII ст. з мови французької у значенні «прибічник, прихильник». Тепер у мовах

народів СРСР слова **партизан, партизанка** вживаються в значенні «учасники озброєної боротьби, яку вони ведуть проти ворога на окупованій території».

Героїчна боротьба партизан у тилу ворога зумовила і появу до цього слова таких синонімічних словосполучень, як **народний месник, лісовий брат, лісний солдат** і таких слів, як **ковпаківець, Федоровець, сабуровець**, що були назвою партизана за прізвиськом командира партизанського загону.

Водночас у народній мові з'явились і чимало приказок та прислів'їв, що характеризували боротьбу партизан з ворогом. Ось тільки деякі з них: Для фашиста партизан, як сіль для очей; Фашисту не спиться, — фашист партизана боїться; Фашисту відплата — партизанська граната; Смерть фашистській звірюці в партизанській околиці; Хотіли фашисти Ковпака ввіймати, але довелось з України тікати; Партизани з во-

рогом розправилися і навіки прославились.

У роки війни активізувались, стали широко відомими і вживаними деякі слова, що до того були відомі тільки військовим. Наприклад: **авіадесантник, автоматник, бронейник, зенітник, гранатометник, мінометник** тощо. Водночас саме в роки війни було утворено чимало і нових слів, як, наприклад: **котельник** — воїн, що бере участь у знищенні оточеного ворога; **пляшечник** — воїн, який пляшками з швидкостпалахуючою рідиною знищував ворожі танки; **сорокоп'ятник** — артилерист 45 мм, артилерії, **катушечник** — гвардійський мінометник, що належав до обслуги «катуші»; **самохідник** — боєць чи офіцер обслуги самохідної гармати; **нічник** — льотчик нічної бомбардувальної авіації, **мотопіхотинець** — боєць чи офіцер моторизованих піхотних військ; **коробочка** — оточення ворожого літака в повітрі; **контрерт** — 1) артилерійська підготовка; 2) бомбування ворожих позицій з літаків.

Активно в роки війни почали вживатись не тільки деякі давні слова, що виражали презирство й ненависть радянського народу до своїх ворогів, а й було утворено чимало нових слів, які розкривали й характеризували звірчаче обличчя німецько-фашистських окупантів. Ось тільки деякі з таких слів: 1) **німчурак, німчаюга, злодіюга, людожер, живоїд, дітовбивець**; 2) **ерзац-людина**,

обер-бандит, гітлеряк, курохват, куркофюрер, фріц, капутник, факельник.

Презирство і ненависть радянських людей до гітлерівських загарбників зафіксовані й у багатьох прислів'ях, наприклад: Фашистська Німеччина на смерть приречена; Не шкодує свинцю, піхоту, на фашистську підлоту! Бери гранату в руки — бий фашистську гадюку; На фронті і в тилу — бий фашистську сатану!; Гітлерівському катюзі заплавали по заслугі.

У цьому коротенькому нарисі згадано тільки декілька десятків лексичних та семантичних неологізмів, що активно були вжиті в періодичній пресі та художній літературі в період Великої Вітчизняної війни. А за роки війни в українській мові, за попередніми підрахунками, з'явилося понад десять тисяч нових слів. Отож, на нашу думку, варто було б укласти Словник неологізмів періоду Великої Вітчизняної війни. Зібрати матеріали й укласти такий словник могли б під керівництвом викладачів студенти філологічного факультету українського відділення. І став би цей словник важливим джерелом для вивчення героїчної боротьби радянського народу в період Великої Вітчизняної війни.

А. МОСКАЛЕНКО,
доцент.

Славний бойовий шлях у роки Великої Вітчизняної війни пройшла двічі орденоносна Н-ська Гвардійська частина. У складі героїчної 18-ї армії її бійці визволяли Україну, брали участь у Кар-

патсько-Дукельській операції, визволяли Чехословаччину.

Сьогодні воїни частини наполегливо працюють над удосконаленням бойової і політичної підготовки.

На знімку: один з кращих механіків-водіїв підрозділів, старший сержант, спеціаліст 2-го класу Петро Савчук.

Фото В. Песляка
(Фотохроніка РАТАУ).

ДНІ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ

Одеський держуніверситет під час весняних канікул провів для випускників середніх шкіл м. Одеси і області традиційні Дні відкритих дверей. Кожного дня майбутніх абітурієнтів зустрічали і знайомили з факультетами, кафедрами, лабораторіями, музеями і з підготовкою спеціалістів викладачі та студенти університету.

30 березня у Великому актовому залі відбулася зустріч випускників шкіл з керівниками університету, вченими, студентами. Знайомились з відмінницею навчання, десятикласницею з села Новоселівка Котовського району Цибулько Світланною. Вона мріє поступити на біологічний факультет.

— Світлано, чим тебе приваблює біофак?

— Мені подобається ботаніка і зоологія. Я дуже люблю природу.

— Як ти увяляєш свою майбутню професію?

— Мрію працювати в Одеському інституті генетики та селекції.

— Удачі тобі, Світлано, на вступних іспитах!

З Миколаївського району Одеської області приїхав Микола Паламарчук. Зараз він працює. Його мрія — стати археологом. Тому й вибрав історичний факультет.

— Миколо, чим тобі подобається професія археолога?

— Перш за все, романтикою, відкриттям і вивчен-

ням стародавньої історії людства. Я знаю й те, що ця професія не з легких. Вона вимагає терпіння і любові до труднощів.

Випускниця Усатівської середньої школи Дембицька Олена мріє стати вчителькою географії, тому і цікавить її геолого-географічний факультет. Кожний з них мріє про свою улюблену професію, тому й прийшли в актовий зал університету, щоб більше знати про неї. Випускники шкіл уважно слухали розповідь про славну історію і сьогоденне життя Одеського держуніверситету. Провідні вчені відповіли на численні запитання майбутніх абітурієнтів.

(1 курс філфак) вибороли почесне третє місце.

Чемпіонкою на дистанції 3 км. стала студентка механіко-математичного факультету Тетяна Федорова, а четвертою на цій же дистанції була О. Арикова (геофак).

В. ШИРОКИХ,
майстер спорту,
старший викладач кафедри
фізвиховання.

Всесоюзному комсомольському парку Перемоги—бути!

Згідно з рішенням V Пленуму ЦК ВЛКСМ в ознаменування 35-ї річниці Перемоги радянського народу над фашистською Німеччиною кожен комсомолец і піонер, кожна комсомольська організація повинні включитись до роботи по створенню парку, скверу, алеї, посадити дерево пам'яті і виростити його.

Студенти-комсомольці нашого університету гаряче відгукнулись на заклик ЦК ВЛКСМ. В університеті діє штаб по створенню Всесоюзного парку Перемоги. В нього ввійшли члени комсомольських бюро факультетів, відповідальні за побутові сектори, очолює штаб — заступник секретаря комітету ВЛКСМ.

Створення парку здійснюється комітетом комсомолу разом з райзелестрестом і товариством охорони природи. Визначено час, місце посадки, групи (курси) від факультетів, яким доручена ця почесна справа.

На 22 квітня посаджено 173 молодих акацій і 400 кущів.

У роботі трудових десан-

тів вже взяли участь студенти 7 і 8 груп I курсу і V курсу механіко-математичного факультету, I і II курсів фізичного, III група I курсу філологічного факультету, VIII група підготовчого відділення, II курс хімічного факультету — усього 190 чоловік.

Роботи в парку Перемоги продовжуються. Незабаром студенти історичного факультету втретє відуть у с. Нерубайське, щоб привести в порядок меморіальний комплекс, посадити нові дерева.

Вперше напередодні Дня Перемоги студенти нашого університету проведуть трудовий десант на території меморіалу 411-ї батареї. Комсомол університету бере шефство над батареєю. Директор меморіалу І. М. Микитенко, єдиний із живих батарейців, щасливий від того, що пам'ять про героїв живе у трудових справах молодого покоління радянського студентства.

Хай розквітає наш Всесоюзний комсомольський парк Перемоги!

Г. АНТИПЕНКО.

Наукова конференція

Нещодавно у нашому університеті проходила XXXVI звітна студентська наукова конференція, присвячена 110-ї річниці від дня народження В. І. Леніна.

Як і раніше, на фізичному факультеті вона пройшла цікаво, змістовно. Студентами факультету була прочитана 101 доповідь за темами спеціалізації і 12 доповідей у підсекціях суспільних наук.

Доповіді, зроблені студентами В. Трояновським, С. Смоляром, П. Шевченко, С. Мосейчуком, О. Солдатовим — цікаві наукові дослідження, результати яких будуть використані при написанні дипломних і курсових робіт.

З великим інтересом були вислухані доповіді гостей конференції — студентів Ле-

нінградського державного університету О. Колодязьного і В. Афанасьєва, студентів Тбіліського держуніверситету Г. Дзамукашвілі та В. Мгебришвілі.

С. КОРЕЦАНОВ.

Редактор М. ПЕТРОВ.

ВДАЛІ СТАРТИ

20 квітня в нашому місті відбулись традиційні всесоюзні змагання з бігу на приз газети «Одеський політехнік». Більше 240 спортсменів із 40 міст країни взяли участь у цих змаганнях, присвячених 36-ї річниці визволення м. Одеси від німе-

цько-фашистських загарбників. Успішно виступила на них команда ОДУ.

На дистанції 20 кілометрів члени збірної команди Борис Снявський (IV курс філфак), Микола Жук (I курс біофак) та Іван Паскал

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24, кім. № 9.

ДЗВОНІТЬ:

телефони: міський 23-84-13, внутрішній 841 (з міста 206-841).